HITEL
NEMZETPOLITIKAI SZEMLE
1943. MARCIUS VIII. ÉVF. 3. SZÁM

MAGYAR HIVATÁS

A NÉP AKKOR VÁLIK NEMZETTÉ, mikor magasabbrendű szerepet vállal, más szóval, mikor hivatására ébred. Ez a nemzetek születésének misztériuma. A nemzet akkor születik, mikor a hivatástudat felébred benne, akkor jut delelőjére, midőn hivatása legerősebben él benne, s akkor hal meg, mikor azt elvesztette. Egy nemzet annál erősebb, annál nagyobb teljesítményekre képes, minél világosabban ismeri fel hivatását, s minél több tagját áthatja az ebből folyó hivatástudat.

A hazátfoglaló magyarság hamar hivatására ébred: a Kárpátmedence viharsarkában kell erős államot alkotnia. A tatárok és törökök fellépésével a magyarságot áthatotta a missziós hit: védeni a kereszténységet és a keresztény kultúrát a tatár-török becsapásokkal szemben. Balassa Bálint az országért, mint a »kereszténység védőpajzsáért« harcol. A protestáns erdélyi fejedelemségnek is volt hivatástudata: a magyarság és a protestántizmus védelme. A mult században az ékhivatás szelleme élt: kettéválasztani a szlávságot, később a germánságot elválasztani a szlávságtól. Széchenyi más síkon látott és fogalmazott, szerinte: a magyar népnek nincs csekélyebb hivatása, mint képviselni — Európában egyedül rokontalan sarjadék — ázsiai bölcsőiben rejtező, eddig sehol ki nem fejtett, sehol érettségre nem virult sajátosságait.

A magyarság hivatástudatát — mint minden más népét — a *föld adottságai* és a *lélek törvényei* szabják meg. A magyar föld a magyar hazát jelenti. A haza azonban nem egy változó határokkal bíró földterület, hanem az a csodálatos földrajzpolitikai egység, melyet a történelmi Magyarország jelent. *Teleki Pál* idézi egyhelyt egy amerikai földrajztudós elképzelését az eszményi országról, arról, hogy milyen természetes határai, közlekedési útjai, települési képe kellene, hogy legyen egy eszményi országnak, s a leírás tökéletesen reáillik Magyarországra. Az ezeréves Magyarország nem csupán mint terület él a magyarság tudatában, hanem mint egy csodálatos egység, hegyekkel keretezett, termőfölddel megáldott, országos négy folyóval keresztülszelt ország, melynek gondját Isten a magyarságra bízta. Bár a mostoha sors néha elrabolta tőlünk az ország egyik vagy másik darabját, annak képe egészként élt tovább és a magyar politikai géniusz mindig az egész területért és az egész nemzetért hordozta a felelősséget. A mohácsi vész után a magyar államiság keletre, Erdély fellegvárába húzódott, de az erdélyi fejedelemség

Erdélyi Magyar Adatbank

neve alatt a magyar államiság élt tovább s az erdélyi fejedelmek az egész nemzet gondját hordozták. Trianon feldarabolta országunkat, a csonkaország szűk határai között mégis tovább élt Nagymagyarország tudata s az idegen elnyomás alá kerülő magyarság nagyobb felelősséget érzett földjének értékei iránt, mint az elnyomók. Magyar felfogás szerint a föld, a nép és a főhatalom elválaszthatatlan egységet képez. Ez a Szent Korona tana.

A magyar hivatást tehát az ország földrajzi egysége, a föld és nemzet elválaszthatatlan kapcsolata magyarázza. Földrajzi helyzetéből folyik a magyar állam szerepe is. Északról és Keletről a Kárpátok koszorúzzák s természetes gyepüvel zárják el. Ebben az irányban elzárkozó és védekező. Nyugat és Dél felé nyitott s az öreg Duna évezredes hatások közvetítője. Hazánk annak a centrális német-római rendező elvnek természetes vonzókörébe tartozik, mely Európának a legnagyobb állandóságot tudta biztosítani.

Ebből következik a magyar állásfoglalás: természetes határain túl soha sem vágyik, de a természetes határok keretezte földet a történelem, a vér és a hivatás jogán magáénak tudja. A Kárpátmedence földrajzpolitikai egységében kell szilárd államot fenntartania, hogy az európai rend, állandóság és egyensúly egyik tartó oszlopa lehessen.

Ezt a keretet tölti meg élettel a magyar lélek. Amint a földnek adottságai vannak, melyeket áthágni lehetetlen, éppúgy a léleknek törvényei vannak, melyeket bűnhődés nélkül megszegni nem lehet. A magyar lélek józansága, egészséges földönjárása, becsületessége, büszkesége mind meghatározó tényezők. De bizonyára legmeghatározóbb jegyei között áll az a vonása, hogy a magyart azonosnak tartja az emberivel, emberibb akar lenni, hogy magyarabb lehessen, és magyarabb akar lenni, hogy az örök emberit jobban megközelíthesse. Ady is erről énekelt: »Nagyot alkotni mégis mi jövénk, emberit és magyart.«

De ne essünk tévedésbe: az emberire való törekvés s az emberiesség alatt nem valami langyos humanizmust értünk, hanem azoknak az értékeknek a megbecsülését, melyek az embert teszik, s amelyekért egyáltalában élni érdemes. Nem véletlen az, hanem a magyar jellemből folyik, hogy nálunk ismeretlenek a politikai gyilkosságok, nem véletlen, hogy nálunk a tisztességes embernek — ha munkáját nem is koronázta siker — nagyobb a becsülete, mint annak, aki sikereket ért el, de ezekhez kétes úton jutott, nem véletlen, hogy irodalmunk és költészetünk — eltekintve a századelő kozmopolita zsidó fertőzésétől — nem az emberi indulatok, bűnök, szenvedélyek lefestésével foglalkozik, hanem a magyar életet akarja megjavítani, tisztábbá, erkölcsösebbé és erősebbé tenni. Nem véletlenek ezek, hanem a magyar lélek legmélyebb vonásaiból következnek, mert a magyar lélek igényessége mindig az örök értékeket kutatta, azokat akarta szolgálni, emberi tökéletességre törekedett, erkölcsi értékrendet vállalt s nemzetiségét ebben látta kiteljesülni.

A magyar léleknek ebből az adottságából folyik kultúrateremtő volta. A kultúrális alkotás annál tökéletesebb, minél inkább meg-

Erdélyi Magyar Adatbank

közelíti az emberit. A magyarság kultúrateremtő hivatását kiteljesíti műveltségének kettős jellege: az, amiben azonos az európai műveltséggel, s az, amiben eltér ettől.

Fentebb szóltunk Széchenyiről, aki a magyar nép hivatását abban látta, hogy képviselje ázsiai bölcsőjében rejtező, eddig sehol ki nem fejtett, sehol érettségre nem virult sajátosságait. Széchenyi mély látását mégjobban aláhúzza az a tény, hogy e szavakat száz évvel ezelőtt, akkor mondotta, mikor a magyar irodalmi és tudományos élet a külföld bűvöletében élt és mikor a magyar értékek még ismeretlenek és feltáratlanok voltak. Azóta sok történt e téren, s hogy az ázsiai bölcsőben milyen értékek rejtőznek, elég idéznünk Bartók és Kodály nevét, kik világhírnevet szereztek az ősi magyar zenének. De legújabban *László Gyula,* a fiatal kolozsvári régész, aki német meghívásra Kievben a népvándorlás korabeli magyar emlékeket kutatta nagy eredménnyel, majd Kolozsvárt a Zápolya-utcai honfoglaláskori magyar sírokat tárta fel, olyan megállapításokhoz jutott, melyek hatalmas távlatokat nyitnak meg. László Gyula a temetkezések sokféle szokásaiból, a talált dísztárgyak díszítéseinek kötetlenül változó, az eredeti mintát túlérlelt jellegéből azt a következtetést vonta le, hogy a honfoglaláskorabeli magyarság kultúrája túljutott azon az egységen, mely az egyrétű, önmagában élő kultúrák jellemzője. A magyar szellemi élet tehát — mely magábaszívta a Déloroszországban töltött ezredév alatt a görög kultúra hatásait — a honfoglaláskor egy friss szemléletű újjászületés, mai szóval élve: kultúraváltás küszöbén állott. Innen magyarázható az az elképzelhetetlen gyorsaság, mellyel a magyarság európaivá formálódott. A honfoglaló magyarság műveltsége és az akkori nyugati műveltség között nem volt meg tehát az a nagy, átmenet nélküli különbség, amelyet általában hirdetnek, sőt a két műveltség igen lényeges hagyományaiban éppen egy tőről — a görög műveltségből — hajtott. A magyarországi leletek feldolgozása s a déloroszországi előzményekkel való összevetése azonban ezen is túlmenő reményekkel kecsegtet, s megállapítható lesz a pusztai steppe-kultúrának az egész európai kultúrára gyakorolt hatása. Mert az európai kultúra — mint ez mind bizonyosabbá válik — három egyenrangú tényező egybeolvadásából állott elő: a mediterrán, az északi germán és a déloroszországi pusztai kultúrák összeolvadásából.

Mondhatná valaki, hogy ez csak a mult, igen ám, de a népzene, a néprajz, a néphagyomány, a néplélek kutatása, sőt maga a népi irodalom is egyre jobban bizonyítja, hogy ez a mult titokzatos törvények útján tovább él bennünk és átszínezi egész műveltségünket. Mindegy, hogy ebből vagy a történelmi fejlődésből magyarázzuk, fontos a tény, hogy a magyar népi és történeti műveltség egyensúlyozott, benne nem vált szét az ember és a természet, a teremtett világ és az istenség, s ha az európai válságot nézzük, mely nem utolsó sorban éppen a civilizáció és kultúra, az ember és természet, a teremtett világ és az istenség közötti egyensúlyvesztésből állt elő, úgy a magyar, népi műveltség iránymutató jelentősége adva van.

Erdélyi Magyar Adatbank

Adva van tehát egy állam, mely — *Teleki Pál* szavaival élve — valódi kulcshelyzet az orosz steppe, a Balkán és a nyugati tájak között, s adva van egy kultúra, melynek gyökerei az európai kultúra egyik alapötvözetéhez: a déloroszországi pusztai kultúrához nyúlnak vissza, s mely, miközben magához tudta hasonítani a latin szellem és germán műveltség elemeit, megőrizte sajátosságait.

Mi következik ebből?

A magyarság, mint állam nem nyugodhat bele abba, hogy másokhoz alkalmazkodjék, hanem az európai rend és biztonság érdekében a Kárpátmedence népeit kell szilárd egységbe fognia, s olyan államrendszert kialakítania, mely a föld és a lélek adottságaira épül.

Mint ősi műveltséghordozó nemzet pedig nem vállalhatja a másoló szerepét, hanem saját műveltségi kincseinek fejlesztésével kell átszőnie az európai kultúrát.

KÉT BÜSZKE IGÉNYT jeleztem a fentiekben, két igen magas igényt, mely a magyar állam földrajzi helyzetéből s a magyar lélek és műveltség lényegének felismeréséből önként következik.

Ezúttal nem kívánok arról beszélni, hogy állami hivatása hiánytalan teljesítéséhez — az új rend kiformálásához, a rend és biztonság fenntartásához — milyen változtatásokra lenne szükség az állam életében, főkép, ha a nemzetiségi kérdés megoldását sarkpontnak tekintjük, ismétlem, erről nem kívánok most szólni, mert túlságosan átvinne a politika területére, melyet kerülni kívánok.

De különben is elhibázott sorrend lenne. Elhibázott sorrend, melybe majd mindenik magyar reformterv beleesik. Mert az, hogy milyen változtatásokat kell végrehajtani, az csak következménye lehet annak, hogy mit akarok, milyen életet akarok élni mint nemzet, milyen feladatot teljesíteni, milyen hivatást betölteni. Egyszer már el kell jutnunk a legegyszerűbb, mert legalapvetőbb kérdésekhez, melyek az életre, az államra és a nemzetre vonatkoznak, s azokra kell felelnünk. S ha ezt egyszer megtettük, a jelszavak értéke tüstént lehanyatlik, megragadhatjuk a lényeget, elvethetjük a lényegtelent, megkülönböztethetjük a magyar érdeket az idegentől s az örökké korszerűt attól, ami csak most látszik korszerűnek.

Tegyünk fel néhány ilyen kérdést.

Akarjuk-e a jó diadalát a gonosz felett, az erény győzelmét a bűn felett, az értékes érvényesülését a silány felett? Ha ezt akarjuk, úgy mi a fontos? Az, hogy a jobb vagy baloldal győzzön, vagy pedig az, hogy olyan új életforma alakuljon, mely a jobb, erkölcsösebb, értékesebb magyarság számára teremt otthont, s a közösségért legtöbbet áldozó, minőségileg legkülönb egész magyarokat és egész embereket állítja előtérbe.

Milyen rendszert akarunk? Olyant-e, amelyikben az erő és a tömeg érvényesül, vagy olyant, amelyikben az erő egyensúlyban van az erkölccsel és a tömeg a szellemmel? Vajjon nem éppen a magyarságnak kellene ezt a rendszert megteremteni?

Elképzelhető-e állandóság, olyan, amire országot és jövőt lehet építeni, az erkölcsi erényeknek: az igazságnak, a hűségnek, a becsü-

Erdélyi Magyar Adatbank

letességnek uralma nélkül? Ha nem képzelhető el, úgy miért engedjük ezeket elhalványodni?

Az emberi életnez szükségesnek tartjuk-e a személyiség tiszteletét, a család szentségét, a tisztesség védelmét, az igazság érvényesülését? Ha igen, úgy miért nem érvényesítjük életünkben?

Van-e külön magyar korszerűség, vagy csak általános európai korszerűség van? Ha van külön magyar korszerűség, azaz, ha vannak sajátos társadalmi, gazdasági és szellemi rétegződésünkből származó kérdések, melyek nálunk hamarább, vagy másképp jelentkeznek és várnak megoldásra, mint Európa többi országában, úgy nem azzal járulnánk-e jobban hozzá Európa erőkifejtéséhez, ha ezek megoldásán fáradozunk, mint ha másolunk, vagy még a másolás elől is elzárkózunk?

Folytathatnánk a kérdéseket. Feltehetnénk olyan kérdéseket, hogy mi az állam, mi a nemzet, a nép hivatása, a művészet, a tudomány, a gazdaság feladata, az-e, hogy önmagából emeljen bálványt, vagy a nemzeti és emberi élet tökéletesbülésén munkálkodjék? Feltehetnénk még sok kérdést, de talán ennyi is elegendő volt annak bizonyítására, hogy az alapvető kérdéseink, azok, amelyekre államot és nemzetet, emberi életet és magyar világot lehetne építeni, ma is tisztázatlanok.

Pedig ezek tisztázása nélkül legfeljebb jobbra, vagy balra lehet hajlani, de egy lépést sem lehet *előre* tenni. Mi pedig előre kívánunk lépni.

Több út áll előttünk: Európa testét átszelő széles, kikövezett országútak kínálgatják magukat, csábítanak a megtett eredményekkel. Közöttük szerényen húzódik meg a magyar út: ma még bozót rejti el előttünk járhatóságát, pedig kitisztítható volna könnyű munkával, s akkor kitűnne, hogy járható, sőt a mi számunkra egyedül ez járható. Forduljon önmaga felé a magyar lélek, támaszkodjék a magyar népre a politika, kérjen kölcsön egy kis paraszti józanságot a tudomány: rögtön járható lesz az út, s kialakul az a magyar magatartás, mely az államrendszer átalakításánál a magyar föld és a magyar lélek adottságait és a magyar korszerűséget veszi zsinórmértékül, a nemzet megújítását pedig úgy végzi el, hogy az közelebb jusson önmagához, önmaga lényegéhez.

ALBRECHT DEZSŐ

Erdélyi Magyar Adatbank